

varniemo demokratičnost naziranja in stremjenja na vse strani.

Oddajmo volilno krogičico brez paleče strasti vsak na svojem najsvežešem prepričanju in izvršili smo tozadevno našo državljansko dolžnost! Dokler mogočen sindikat vseh duševnih delavcev ne postane deistvo, ne moremo po mojem skromnem prepričanju hoditi v politiki. V njeni gradeči in razdirajoči tendenci boljša pota. Toliko k razbistravi pojmov v resno prevdarianje in v uvaževanje od moje skromne strani.

Poročilo zborovanja koroških učiteljev dne 3. nov. 1920 v Dravogradu.

Dospeli so tovariši begunci iz Velikoveškega, Pliberškega in Labudskega okraja. Ker se je morala seja vršiti nakasneje 3. 11. 1920 — razglasitev zborovanja ni bila mogoča v U. T. temveč samo brzojavnim putem v dnevnikih.

Razvila se je najburnejša debata, kakršno pač še ni doživelo nobeno uč. zborovanje. Pooblastila sta se tov. Copic in Moderndorfer, da raztolmačita višjemu šol. svetu stališče učiteljev begunccev. — Sklenila se je sledeča resolucija:

1.) Učitelstvo ne pripozna ukaza viš. šol. sveta, da naj vstopi v državno službo Avstrije, ker se smatra za jugoslov. državljane.

2.) Učitelstvo konstatira, da so imeli celo sluge sodnih, pošte in glavarstva že prve dni po plebiscitu nakazana nova službena mesta ter so prešli predelom za preselitev in kreditirano vožnjo. Učitelstvo pa, ki se je naiboli eksponiralo — žrtvovalo vse — pa je dobilo edino zaščitno obisto oblasti viš. šol. sveta da naj »vztraja« na mestih.

3. Učitelstvo zahteva, da se v Ljubljani ne oddalja mesta pod roko, temveč da se razdeje mesta po činu in zaslužnosti dela.

Tovariša sta naletela v Ljubljani na lud odpor. Ljubljanski merodajni faktorji so čuda bojno navdahnjeni in rešujejo Koroško in Primorje po receptu bivšega avstrijskega »Generalstaba«, ki se je odlikoval s »Hinterlandsdienst-om«.

Koroški in Primorski begunci izjavljajo, da se bodo še nadalje žrtvovali, ko otvore vsi tisti faktorji, ki sedé danes pri »generalstahu« v Ljubljani in Mariboru — zopet svoje pisarnice v Celovcu — Belaku — Gorici in Trstu. Dokler se pa ne izvrši zahtevano — smo tudi mi ž njimi vred enakopravni jugoslovanski podaniki!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

II. seja ozlega sosveta U. J. U. poverjenistva Ljubljana, dne 2. novembra 1920.

Poverjenik otvori sejo s pozdravom na polnoštevilno zbrani odbor in poroča o tekočih zadevah:

1. Glede pragmatike je storilo poverjenistvo potrebne korake, obrnilo se je brzojavno in potom vlog na pristojna ministrstva, na parlamentarno predsedstvo, klube in osrednje Udruženje v Beogradu. Minister dr. Kukovec je brzojavno odgovoril, da so pozajanje glede pragmatike odgodena, pač pa se bodo dosegli poviški potom drag. doklad, kar se je med tem tudi v resnici izvršilo.

2. Ponovno se je urgiralo glede vpoklicanja šol. referenta za Slovenijo v ministrstvo prosvete in je upati, da se ta za nas tako njuna in važna zadeva končno vendar enkrat reši.

3. Glede oprostitve učiteljev od aktivne vojaške službe se je storilo vse možno in potrebno, toda, žal, brez uspeha, ker stoji vojni minister na strogem stališču, da ne more izvesti nobene stanu od izvrševanja te državljanske dolžnosti.

4. Resolucije ljubljanskega uč. društva glede stanarine in kuriva. — Ožji sosvet se izjavi proti tem zahtevam, ker stojimo v principu na stališču popolnega izjednačenja z ostalim državnim uradništvom potom pragmatike. Sicer sta v tem vprašanju zavzela svoje stališče že bivši upravni odbor Zaveze in delegacija.

5. Kozjanskemu uč. društvu se je sporočil sklep bivšega upravnega odbora Zaveze, da ne more biti nikdo član dveh stanovskih organizacij.

2. Resolucije, sprejete na mariborskem delegacijskem zborovanju, so se odposlale na višji šolski svet.

7. Konjiško uč. društvo je postalo vlogo v zadevi dveh učiteljskih oseb, ki sta bili svoječasno osumljeni narodne nezanesljivosti. Častni sod je dognal in ugotovil, da je ta osumljenost brez vsake podlage. — Vloga se je odposlala na viš. šolski svet.

8. Resolucije kamniškega uč. društva. — Predlog glede dvakratnega izdajanja šolskih naznanil v letu se vzame na znanje in poveri zastopniku v viš. šol. svetu, da ukrene nadalje vse

potrebno. — Istotako tudi glede beril za šolsko leto 1920/21. Glede potovalnih učiteljev za ženska ročna dela pojasni poverjenik, da se mesta sistemizirajo, ako je zadostno število ur. — Zadeva okrajnih uč. konferenc, ki se niso vršile že od l. 1914, se prepusti zastopniku v viš. šol. svetu, da stavi tam tozadevno interpelacijo. — Predlog za odpravo tednika in spisovanje dnevnika se vzame na znanje.

9. Odbor društva za zgradbo uč. konvikta v Ljubljani je predložil prošnjo za podporo, ki sta se odposlali na poverjenistvo za socialno skrb in na ministrstvo za socialno politiko.

10. Reši se pošnja nekega okr. društva za subvencijo 500 kron iz rezerv. sklada, češ da mora prispevati naknadno k stroškom svojega delegata za potovanje na kongres. — Prošnja se odkloni z motivacijo, da so vsi drugi delegati potovali na kongres na lastne stroške oziroma s podporo svojih okr. društev.

11. Na vlogo ormoškega uč. društva glede vozne ugodnosti na južni železnici za vse učitelstvo se pojasni, da se je storilo tozadevno že opetovano korake pri obratnem ravnanstvu. — To pa stoji na stališču, da daje vožno ugodnost samo učitelstvu onih šol, ki jih posečajo otroci uslužbencev južne železnice, kakor tudi isto velja samo za one urade, ki so ob njenih progah. — Državna železnica projektuje ne daje nikake vozne ugodnosti.

12. Tov. Fr. Marolt je odpovedal upravništvu »Učit. Tovariša« z 31. decembrom 1920. — Prepusti se poverjenistvu, da preskribi naslednika.

13. Urednik »Učit. Tovariša« poroča glede uč. listov iz inozemstva, iz katerih bi se črpalo aktualne in tekoče zadeve o pokretu in gibanju učitelstva v drugih državah. Poročevalci in prevajalci iz dotičnih jezikov so na razpolago. Sklene se dotične liste naročiti, v kolikor jih uredništvo že ne prejema.

14. Vzorna pravila za okrajna učiteljska društva na podlagi pravil UJU. — Ta pravila izdela poseben osek in jih objavi potem v »Učit. Tovarišu«. Okrajna društva se zato opozarjajo, naj s preobnovo pravil zato še počakajo, ker se to zgodi v kratkem.

15. Miro Silanec v Mariboru je ponudil Udruženju neki svoj spis v izdajo in založbo. Opozori se ga, naj ga ponudi Učit. Tiskarni.

16. UJU v Beogradu sporoča glede članarine in prispevkov za Nar. Prosveto. — Pooblašča se poverjenistvu, da ukrene potrebno. Sklene se opozoriti centralo v Beogradu, da za letos opusti članarino, ker poverlj. Ljubljana nima tozadevne postavke za tekoče leto v proračunu.

Društvene vesti.

+ Gornjeograjsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo dne 21. nov. v Gornjem gradu. Pričetek točno ob pol 11 uri. Na dnevnem redu so: zanimive in važne društvene zadeve, poročil o delegacijskem zborovanju v Mariboru, presoja novih društvenih pravil I. dr. Celotne udeležbe pričakuje odbor.

+ Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 8. decembra ob 1. uri pop. v Šmarju po sledečem vzporedju: 1. Dopisi, 2. Zapisnik, 3. Poročilo o delegacijskem zborovanju v Mariboru, 4. Obvezna konsumna društva, 5. Zavarovanje učitelstva v državi SHS, 6. Volitev v učiteljsko razsodišče in 7. Slučajnosti. Ki obilni udeležbi vabi za odbor F. Kurbus, t. č. predsednik. — Radi obeda se je glasiti pri tovarišu Šumru v Šmarju.

+ Zborovanje kozjanskega učiteljskega društva se je vršilo 4. novembra 1920 v Kozjem. Predsednik pozdravlja stanovsko vrlo udružene člane, ki so s svojim posetom na novo pokazali stanovsko zavest. Omenja, da je bilo naše društvo v zadnjem času v težki krizi, izgubilo je 6 članov, ki so si osnovali svoje lastno pribežališče. Na drugi strani je društvo dobilo v svojo sredo 2 nova sobojevnika I. s. tovarišico Arko in in tovariša Petričiča oba iz Podrede, ki bosta deloma zakrila vrzel naše vrste. Kličemo jima vesel pozdrav!

Temu sledi odobrenje zadnjega zapisnika. Ker je bil tov. Šetinec zadržan, se je preložil njegov referat za prihodnje zborovanje.

Sledeči predlog tov. Volavška je bil soglasno sprejet: Društvo pobere letno 20 K od vsakega udeleženca za širjenje stanovske zavesti in za podporo revnega učitelja, naraščaja v Mariboru. Naše društvo se obrne do mariborskega učiteljskega društva v syroho ustanovitve tozadnega odbora. Dotlej ostane denar v društveni blagajni. Če bi se odbor ne konstituiral, velja vplačani znesek kot naplajilo društvene.

Po živahnem zborovanju se tovariši zahvali za pozornost, nakar zaključijo zborovanje. Prihodnje zborovanje bo v Kozjem, dan se določi kasneje. Vrečkova.

+ Savinjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 4. novembra v Gomskem ob častni udeležbi članov.

Tov. predsednik pozdravi navzoče, zlasti gosta tov. Klavorta in Sevnika, ki sta došla iz tužnega Korotana in našega društvenega prijatelja tov. Pečarja iz Sv. Pavla. Pozdravljena sta bila tudi naša društvenika, tov. Karbova in tov. Roš. — Tov. Ahitkovi je predsednik izrazil častitke na odlikovanju, tov. Rosensteina pa sožalje ob težki izgubi ljubljenske sina. — Po prečitaniu zapisnika, je izjavil tov. Majovšek zanimivo poročilo o mariborskem zborovanju. — Nato je sledilo krasno predavanje našega vrlega i delavnega

predsednika: »Naš položaj, naše delo in naši cilji«. Bila je to zanimiva in verna slika o učiteljski organizaciji in delu pred svetovnim požarom; o svobodnem razmahu našega dela po ujedinitelja Jugoslovancov, ki nam je prineslo »Udruženje Jugoslov. Učiteljske«. Končno je tema jasno izrazila direktno, po kolji mora jugoslovansko učiteljsvo: »Naprej z vsemi silami v obrambo našega stanu, naprej za napredek šolstva, jugoslov. mladine in naroda!« — V zvezi s tem referatom so bili stavljeni predlogi. — I. Višji šol. svet naj ukrene vse potrebno, da se po prestanku 6 let zopet obnovi okrajne uč. konference, ker so iste brez vsakega utemeljevanja nujno potrebne. 2. UJU naj zastavi vse sile, da se za letošnje prično na vseučilišču v Ljubljani počinjski visokošolski tečaj, za učitelje, ki ne bodo mogli posočati pedagoške šole. — Udeležencem naj se preskrbi po možnosti državno podporo. Važen je bil tudi razgovor in sklep o društvu za zaščito mladine. To pot je bilo tudi sestavljeno učitelj. razsodišče. Po predlogu so bili sprejeti v razsodišču: Predsednik: Tov. Iv. Zottar. Namestnik: Tov. Rado Majovšek. Odborniki: Tov. Ferdo Rosenstein, tov. Bozomir Zdošek, tov. Minka Mikličeva, Jožica Ahitkova.

+ Zborovanje učiteljskega društva za mesto Ptuj in ptujski okraj se je vršilo 11. t. m. v Ptuj. Navzočih je bilo 80 odstotkov društvnikov. Nekateri šole, ki so po 15-17 km oddaljene, so bile polnoštevilno zastopane, le malo je posameznikov, ki mislijo, da so opravičeni spati zimsko spanje. Tem volja »Kar more, to mož je storiti dolžan. Čim večkrat izstanete, tem več pik... dobite!« V novem šol. letu je došlo v naš okraj nekaj novih tovarišev in tovarišic, od katerih so prijavi svoj pristop tovariša Praprotnik, Gregl in tovarišica Filipčič, katere je predsednik v imenu društva radostno pozdravil. Pričakujemo, da bodo tudi drugi na novo došli tovariši in tovarišice v prihodnjem društvenem letu vstopili v našo vrsto. Radi premetstev sta izstopila zvesta in vzorna tovariša Čeh Ivan in Kovačec Zvonko s soprogama; tudi teh se je tov. predsednik spomnil. Tovariš Čeh je prišel od oddaljene Male Nedelje, da se osebnostno poslovil od mnogoletnih tovarišev in tovarišic.

Nekateri tovariši(ice) še dolgujejo na članarini, te tem potom tovariško opominimo. Ureditelj tozadevne društvene zadeve vsaj nekaj tednov pred zaključkom tekočega društvenega leta, sicer skrbna društvena blagajničarka ne more poravnati raznih društvenih dolgov. — O. inz. Ferdo Lupša, ki je preživel več let v vzhodnih azijskih pokrajinah, nam je s svojim predavanjem nudil prijeten in koristen užitek. Predavanje so oživljale raznovrstne slike, ki jih je referent prinesel iz jutrovnih dežel. V duhu smo se podali z njim v Siam, kjer smo se mudili nad dve uri. Zvedeli smo mnogo novega in zanimivega. Žal je bilo nam kakor marljivemu predavatelju, da ni radi prekratko odmerjenega časa mogel povedati vsega, kar bi bil rad razkril svojim rojakom. Tolažimo se s tem, da še v kratkem pride. Za svoj trud je žel splošno priznanje in zahvalo. — Naš nevturuden tovariš nadzornik Flere nam je nato podal smernice za podrobni učni načrt zgodovine in zemljepisja. Na podlagi tega referata se bode v našem okrajni gotovo pojavila prepotrebna enotnost pri izbiri snovi za zemljepisni in zgodovinski pouk. Tovariši in tovarišice pa se bodo z večjo sigurnostjo poprijeli dela, ki ga nam predpisuje odl. viš. šol. sveta z dne 20. oktobra 1920 št. 10446 zadevajoč učni načrt za zgodovino in zemljepisje v ljudskih šolah. — Ako bo društveni odbor v naprej skrbel za taka praktična predavanja, spravil bode zadnjega zaspancea k društvenim zborovanjem, seveda, če mu je kaj mar za nadaljno strokovno izobrazbo in za napredek šolstva. — Nato smo prešli k raznim razgovorom, zadevajočim naše stanovske in društvene zadeve. Sprejeta je bila resolucija, ki jo je podal tov. Majcen. »Učit. društvo za ptujski okraj zahteva, da se da učitelstvu mesta Ptuj, katero je bilo poprej podrejeno mest. šol. svetu na podlagi volitev zastopnika v okrajnem šol. svetu ptujskem, ker je mestno učitelstvo po razpustu mest. šol. v Ptuj brez zastopnika v okrajnem šolskem svetu ptujskem.« — Nameravano agitacijsko predavanje v ljubilejski samopomoči je radi pomanjkanja časa moralo odpasti, zato se društveniki tem potom pozovejo, da se zainteresirajo za to važno društvo, da ne bodo naši ostali družinski člani po naši smrti tarnali v bedi. Delujmo na to, da se bo članstvo društva vsaj 20 krat pomnožilo. Ne pozabimo, da je to društvo prepotrebna gospodarska organizacija! — Ker je prihitel skrajni čas razhoda — po 4urnem zborovanju, je društveni zbor pooblastil društveni odbor, da sestavi nova društvena pravila. Društveni odbor je določil za referenta tov. Lešnika. Odborova seja bode 2. decembra ob 14 uri pri Zupančiču v Ptuj. Prihodnje društveno zborovanje se pravočasno razglasi v Učit. Tov. Tajnik.

Iz Jugoslavije.

— Varujmo strokovne organizacije v volilnem boju! Prerada se zgodi, da se pri volitvah zanesejo v strokovne organizacije osebna nasprotstva in strankarstvo, ki izvirajo iz političnih nasprotstev ter se politična nasprotstva prenese v strokovno organizacijo in se v njej nadaljuje osebni boj. Na ta način se razbije,

ali pa vsaj oslabi strokovno organizacijo ter se ruši stanovsko slogov v njej. Enak proces se je vršil tudi sedaj pri »Zvezi javnih nameščencev«, da sta jo dve stranki hoteli izrabiti v svoje strankarske namene ter jo izrabiti v volilni borbi. V vivaliteti sta si demokratska in narodno-socialna stranka. Proti takemu izrabljanju »Zveze uradnikov« je nastopil profesor Reisner v članku »Varujmo Zvezo!« kjer piše sledeče: »Čisto naravno je, da se pred volitvami razburijo duhovi in se nekoliko odtujijo celo stanovski tovariši, ki imajo sicer v mirnih časih skupne interese in delujejo zanje v najlepši slogi. Nedopustno pa se mi zdi, da bi ob volitvah stanovski tovariši ali Osrednje zveze zlorabljali v agitacijo za katerokoli politično stranko ali pa tudi za nepošteno agitacijo proti kandidatu, ki je javni uslužbenec, ogrožali složno delovanje v stanovskih organizacijah. Zaraditega se mi ne zdi prav, da bi uredništvo »Našega Glasa« v skupnem stanovskem glasilu na kakršenkoli način dajalo prednost onemu kandidatu, ki je urednikov politični somišljenik. Še veliko bolj pa škoduje naši skupni stvari postopanje nekaterih organiziranih javnih nameščencev, če agitirajo proti meni s trditvami, ki so posnete iz naših debat v seji širšega odbora Osrednje zveze in se v že večkrat prenovljeni obliki ne ujamejo več z resnico. Kar smo doslej dosegli za zboljšanje našega gmotnega stanja so v prv. vrsti sadovi našega skupnega dela naših organizacij. Prav vsi smo prepričani, da bomo do zadovoljive in definitivne rešitve vseh naših službenih zahtev prišli le potom najsložnejšega sodelovanja strokovnih organizacij. Zato pozivljam prvič vse stanovske tovariše brez razlike strokovne ali politične pripadnosti: Varujmo Zvezo v tem volilnem boju! Jaz sem kandidat JDS kot njen politični somišljenik, ne kot I. podpredsednik svojih političnih somišljenikov za vrst javnih nameščencev, ki je načelstvo moje stranke izjavilo, da me sprejme kot referenta za vse zadeve, ki se tičejo javnih nameščencev, aktivnih in vpokojenih in ker pričakujem takega izida volitev, da ni bo v tem oziru mogoče doseči najboljših uspehov. Nikogar od Zveze, če je pripadnik druge politične stranke ne vabim, da bi me volil, dasi lahko trdim, da bodo za moje politično delovanje v korist javnih nameščencev in vpokojencev merodajne one smernice, ki jih že imam ali jih bom še dobil iz Osrednje zveze.«

— Varujmo UJU v volilnem boju! da politična strast ne zanese prepričanja v organizacijo! Besede prof. Reisnerja se naslajajo tudi na naše vrste. Edino pravo stališče je, da se ne dopusti zlorabljati organizacije v agitacijo za katerokoli stranko, ne od strank, najmanj pa od stanovskih tovarišev, kar ogroža složno delovanje v stanovski organizaciji. Stanovsko glasilo naj ne daje prednosti v listu kandidata, ki je urednikov politični somišljenik, ampak je edino merodajno stališče, ki ga zavzema kandidati napram stanovskemu in strokovnim zahtevam. S tega ozira je zavzeti stališče, ki se ima omejiti zgolj na informativen značaj in konstatiranje dejstev. Lojalnost na zahteva, da ne nastopa glasilo še manj pa organizacija proti stanovskemu tovarišu zgolj iz političnih ozirov, pač pa je upravičeno nastopiti proti njemu, ako je izdal stanovske interese. V vseh slučajih je strogo varovati organizacijo v volilnem boju! Odobravati pa se mora kandidatura stanovskih tovarišev, če stranka izjavi, da ga sprejme kot referenta za vse zadeve, ki se tičejo stanu. V tem slučaju da stranka stanovskemu tovarišu odločno besedo v zadevah, ki se tičejo stanu. Popolnoma izogniti se pa volilnemu boju ne more nobena strokovna organizacija in jo kolikortoliko tangira volilna borba. Od spretnosti vodstva je pa odvisno, v koliko ji obvaruje notranjo trdnost v času volilne borbe in jo obvaruje vnanjih vplivov. Enako je od spretnosti vodstva odvisno, da si obdrži naklonjenost strank za svoje zahteve, ne da bi pri tem udinjalo strokovno in agitacijsko politični stranki!

— Volilni kandidati iz učiteljskih vrst. Narodno-socialna stranka kandidira za štajersko okrajno iz učiteljskih vrst nadučitelja Antona Hrena v Studencih pri Mariboru. Kakor je dosedaj razvidno, ste se samo dve stranki v Sloveniji zavedali učiteljskega pri sestavi volilnih list. Narodno-socialna stranka kandidira tudi več profesorjev in drugih uradnikov.

— Dr. Vrstovski okrajni šolski nadzorniki pred sodiščem. Kakor znano, je vladni koncipist Velikonja tožil uredništvo »Učiteljskega Tovariša«, ker ga je v članku o imenovanju nadzornikov imenoval »Tovariš« klerikalnim petelinom. Razprava je izpadla tako, da je bil odgovorni urednik kaznovan na malo globo, ker ni prebral rokopise in je s tem